

Rīgā, 2010.gada 19.janvārī
Nr. 0/1-40

Vides ministrija
Peldu iela 25, Rīga, LV-1494, Latvija
Fakss: 67820442
Parlamentārajai sekretārei
Žanetai Mikosai

Vides aizsardzības departamenta Atkritumu
apsaimniekošanas nodaļas vadītājai **Ilzei
Doniņai**

Latvijas pašvaldību savienība
Mazā Pils ielā 1, Rīgā, LV-1050
Priekšsēdim **Andrim Jaunsleinim**

Par jauno atkritumu apsaimniekošanas likumu

2010.gada 13. janvārī Vides ministrijas telpās notika Atkritumu apsaimniekošanas konsultatīvās padomes sēde, kuras ietvaros Latvijas Atkritumu saimniecības uzņēmumu asociācijas (turpmāk LASUA) Valdes priekšsēdētājs Jānis Vilgerts prezentēja savu skatījumu iespējai Latvijā ieviest jaunu sistēmu saistībā ar maksājumiem par atkritumu apsaimniekošanu.

SIA „L&T” vēlētos vērst Jūsu uzmanību uz dažādiem aspektiem, kuru dēļ Latvijā šobrīd šādu kārtību nebūtu saprātīgi ieviest.

Pirmkārt, jau jāņem vērā, ka sistēma, kurā visiem atkritumu radītājiem jāmaksā noteikts maksājums, neatkarīgi no viņu attieksmes vai ieguldījuma atkritumu šķirošanā, nevar veicināt atkritumu šķirošanas attīstību, kā rezultātā netiks sasniegti vai ievēroti Eiropas Savienības noteiktie robežlielumi. LASUA pārstāvji gan ieteica, ka konkrēti kritēriji un motivācijas pasākumi būtu jāatrunā katras pašvaldības ietvaros. Tomēr jāņem vērā Latvijas attīstības līmenis atkritumu šķirošanā, kā arī ziņāšanas un tradīcijas. Bez stingriem kritērijiem vai motivācijas pasākumiem, kā arī kontroles, uzraudzības un soda mehānismiem, ja tie nebūs iekļauti normatīvajos aktos likumdošanas līmenī, SIA „L&T” ieskatā, pašvaldībām pašām nepietiks ne resursu, ne zināšanu šo jomu regulēt atbilstošā līmenī. Vēl jo vairāk šīs iespējas izslēdz patreiz valstī esošā finanšu krīze, ko izjūt arī katra pašvaldība. Ņemot vērā minēto, kā arī valstī notiekošās strukturālās reformas, tieši pretēji būtu ieteicams pēc iespējas nodalīt atkritumu apsaimniekošanas funkcijas no pašvaldības darbības. Atkritumu apsaimniekošanu, kā pakalpojumu ar vispārēju ekonomisku nozīmi būtu jānodrošina tirgus dalībniekiem, jo pirmkārt, tas ir finanšu ziņā efektīvāk, bet otrkārt, publiskās intereses tiktu īstenotas, pārmērīgi neietekmējot tirgu un noteiktie ierobežojumi būtu samērīgi attiecīgajiem mērķiem, tajā skaitā neradītu papildus slogu pašām pašvaldībām.

Tāpat jāņem vērā, ka J.Vilgerta prezentētajā modelī ir paredzēts, ka kopējā maksa sastāvēs no divām daļām – mainīgās un nemainīgās. Kā var noprast, mainīgā būs tā daļa, par kādu pakalpojuma sniedzējs atkritumu apsaimniekotājs būs ar mieru sniegt pakalpojumu konkrētā teritorijā. To noteiks pašvaldība, ņemot vērā publiskas iepirkuma procedūras rezultātus – piedāvājumā izteikto cenu. Šo cenu pašvaldībai pilnībā būs jāsamaksā pakalpojuma sniedzējam par sniegtajiem pakalpojumiem.

SIA „L&T” aicina Jūs izvērtēt šādas kārtības negatīvo pusi –

- 1) pašvaldībai vajadzēs papildus resursus, lai administrētu naudas iekasēšanu, kā arī pārskaitīšanu pakalpojuma sniedzējam, kā arī bezstrīdus piedziņas darbību veikšanai. Jāņem vērā, ka jaunajā sistēmā, lai gan paredzēta bezstrīdus piedziņa, tas tomēr nenotiek pats no sevis, kādam šī piedziņa jāveic. Savukārt, pakalpojuma sniedzējs vēlēšies saņemt 100% maksu par sniegto pakalpojumu neatkarīgi no tā, vai atkritumu radītāji būs

SIA L&T

Reģ. Nr. LV40003682818, Vietalvas iela 5, Rīga, LV-1009, Latvija
Tālrunis: 67111001, Fakss: 67270148, E-pasts: kc@l-t.lv

A/S „Nordea Bank Finland Plc.” Latvijas filiāle, Kods: NDEALV2X, Konts Nr.: LV28NDEA0000080377740

SAŅEMTS
Latvijas Pašvaldību savienība
2010.g. 01. 01.
Nr. 01/2010/412

samaksājuši pašvaldībai, vai nē. Faktiski pašvaldības finanšu stāvoklis tiek tieši sarežģīts ar šādu sistēmu, nevis atvieglots, īpaši ņemot vērā krīzes stāvokli, kad personas nespēj samaksāt par pakalpojumiem un nemaksā. Rezultātā pašvaldībai no saviem līdzekļiem būs jāsamaksā atkritumu apsaimniekotājam par sniegtajiem pakalpojumiem un papildus vēl jārisina problēmas ar nemaksātājiem.

- 2) Mainīgā maksa, tāpat kā nemainīgā maksa būs pilnīgi vienāda visiem, neatkarīgi no tā, vai šķiros. Jo līgumi atkritumu radītājiem būs ar pašvaldību, kā arī atkritumu radītāji maksās pašvaldībai. Atkritumu apsaimniekotājs tikai veiks pakalpojumu un saņems maksu no pašvaldības. Lai pašvaldība varētu diferencēt rēķinus atkarībā no katrā mēnesī faktiskajiem konkrētajā klienta radītajiem apjomiem, būs nepieciešami būtiski cilvēku resursi, kas esošajos krīzes apstākļos pašvaldībā vienkārši nebūs. Līdz ar to jāpieņem, ka pašvaldība ies vienkāršāko un lētāko ceļu – izstādīs visiem pilnīgi vienādus rēķinus gan par mainīgo, gan nemainīgo daļu. Pretējā gadījumā katrā mēnesī iespējami visdažādākā tipa pārrēķini – vai kontainers bijis pārpildīts un maisi blakus, vai konteinerā neatbilstoši atkritumi, vai otrreizējie savāktie bijuši netīri un jānodod kā sadzīves atkritumi utt.
- 3) Kā noprotams no J.Vilgerta prezentētās shēmas, plānots, ka nemainīgā maksa būs 90% no visas maksas, kuras ietvaros būtu iekļaujama ne tikai apglabāšana, bet gan arī pirmapstrāde, infrastruktūra. Jāņem vērā, ka šīs darbības faktiski nemaz nebūtu jāveic pašvaldībai vai poligonam, šīm darbībām būtu jānotiek uzreiz pēc savākšanas, ko veiktu atkritumu apsaimniekotājs, līdz ar to cenai būtu jābūt iekļautai mainīgajā daļā. Poligonā jānogādā tikai tie atkritumi, ko nekur citur vairs nav iespējams nodot. Faktiski LASUA plānotais modelis ir pilnībā pretrunā ar principu, ka poligonā nokļūst tikai tie atkritumi, kurus nav iespējams pārstrādāt.

Pieļaujam, ka sistēmas izstrādātāji ņēmuši par pamatu SIA „Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizācija”, kas ir ne tikai apsaimniekotājs, bet arī apsaimnieko savu poligonu. Tomēr lielākai daļai atkritumu apsaimniekotāju nav pašiem savi poligoni.

- 4) Iespējams, ka nevarēs darboties vairs atsevišķu veidu atkritumu apsaimniekošanas sistēmas, kam šobrīd ir būtisks ieguldījums šķirošanas veicināšanā. Jo, lai atkritumu apsaimniekotājs varētu darboties sistēmā, viņam jāapsaimnieko atkritumi visos reģionos (piemēram, MK noteikumi Nr.1293). Bet, ja atkritumu apsaimniekotājam nebūs līguma ar pašvaldību kādā konkrētā teritorijā, viņš nemaz nevarēs šajā teritorijā apsaimniekot atkritumus.
- 5) Papildus minētajam obligāts pašvaldības noteikts maksājums par atkritumu apsaimniekošanu pilnībā izslēgtu jebkādas konkurences iespējas starp atkritumu apsaimniekotājiem. LR Ekonomikas ministrija un Konkurences padome, iesaistoties esošā Atkritumu apsaimniekošanas likuma grozījumu izskatīšanā, norādīja, ka būtu vēlams atkritumu apsaimniekošanu pēc iespējas atvērt brīvai konkurencei, kas veicinātu apsaimniekošanas kvalitātes uzlabošanu un maksas samazināšanos. Konkurences padome ieteica rūpīgi izsvērt nepieciešamību dot iespēju atkritumu radītājiem, saimnieciskās darbības veicējiem, brīvi pēc pašu izvēles slēgt līgumus par atkritumu apsaimniekošanu. Vienlaicīgi būtu jāizvērtē iespēja maksimāli samazināt barjeras brīvai konkurencei tajā atkritumu apsaimniekošanas tirgus segmentā, kurā pakalpojumu saņēmēji ir māsaimniecības.
- 6) Kā tiks noteikta mainīgā daļa tajās pašvaldībās, kur atkritumu apsaimniekotāju izvēlas bez iepirkumu procedūras, piemērojot Publisko iepirkumu likuma 3.panta 1.daļas 7.punktā paredzētie izņēmumi – situācijas, kad atkritumu apsaimniekotājs ir 100% pašvaldības uzņēmums?

SIA „L&T” atgādina, ka Atkritumu apsaimniekošanas konsultatīvās padomes sēdes laikā Jānis Vilgerts norādīja, ka prezentētais modelis vēl nav pilnībā izvērtēts LASUA iekšienē, par to notiek diskusijas, līdz ar to tas nevar tikt uzskatīts par oficiālu un pilnībā atbalstītu LASUA projektu.

Papildus minētajam SIA „L&T” kā nepamatotus vērtē arī J.Vilgerta argumentus, ka neesot pareizi, ka pašvaldība izvēlas pakalpojuma sniedzēju, bet līgumi un nauda iet caur pakalpojuma sniedzēju un klientu, nevis pašvaldību. Šāda sistēma ir atbilstoša un tā darbojas daudzās valstīs. Arī EK tiesa atzinusi, ka pie šīs sistēmas, kad pašvaldība izvēlas pakalpojuma sniedzēju savā teritorijā esošajām personām, tāpat ir jāpiemēro publiskas iepirkuma procedūras. SIA „L&T”, būdama lielākā atkritumu apsaimniekotāja Latvijā ar būtisku starptautisku pieredzi, atbalsta esošo sistēmu un uzskata, ka ierosinātās izmaiņas ne tikai apgrūtinās pašvaldību darbību, bet arī sagraus vairāku gadu garumā izveidotās atkritumu šķirošanas iemaņas Latvijā. Ir nepieciešams būtiski izvērtēt ierosināto reformu ietekmi uz atkritumu apsaimniekošanas nozari un vides aizsardzību kopumā, kā rezultātā nav pieļaujama šādu būtisku jauninājumu iekļaušana jaunajā atkritumu apsaimniekošanas likumprojektā, kurš šobrīd tiek virzīts izskatīšanai. SIA „L&T” uzskata, ka lielāka uzmanība šobrīd būtu jāpievērš nevis jaunas, sasteigtas sistēmas izveidei Latvijā, bet gan tieši esošās sistēmas kontrolei un tās pilnveidošanai. Iespējams, ka noderīgi būtu palielināt administratīvos sodus par atkritumu apsaimniekošanas pārkāpumiem, izvairīšanos no iesaistīšanās pašvaldību organizētajā atkritumu apsaimniekošanā, kā arī noteikt stingrākus kritērijus atļauju izsniegšanā un to uzraudzībā.

Ar cieņu,

Prokūrists

Reinis Ceplis

Lazdāne 67274540